

SAŽETAK ODLUKE

SMAJIĆ PROTIV BOSNE I HERCEGOVINE OD 16. SIJEČNJA 2018. GODINE ZAHTJEV BR. 48657/16

Osuđivanje podnositelja zahtjeva radi uvredljivih objava na internetu ne predstavlja povredu prava na slobodu izražavanja

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva, Abedin Smajić, odvjetnik je i živi u Distriktu Brčko (Bosna i Hercegovina). Zbog određenih objava na Internetu, podnositelj je 2012. godine proglašen krivim za poticanje na nacionalnu, rasnu i vjersku mržnju, neslaganje ili netoleranciju te mu je izrečena jednogodišnja uvjetna kazna zatvora. Zaplijenjena su i njegova osobna i prijenosna računala. Niži sudovi su utvrdili da su izrazi koje je podnositelj koristio vrijeđali pripadnike etničke skupine, posebice izrazi poput "smrdljivog Božića", "riješite se opasnosti iza leđa", "središte grada treba polagano očistiti" i "Srbi koji su došli iz raznih rupa". Zaključili su da sadržaj ovih internetskih objava, čak i da su bile hipotetske, nije bio izraz slobode govora i mišljenja o aktualnim pitanjima od općeg interesa, kao što je tvrdio podnositelj, nego vrlo neprimjeren oblik dijaloga koji zagovara određenu vrstu ponašanja prema etničkim skupinama. Ovo obrazloženje nižih sudova u konačnici je podržao Ustavni sud 2016. godine, odbacivši tužbu podnositelja kao očigledno neosnovanu. Glede podnositeljevih prigovora koji su se ticali pravednosti postupka protiv njega, to jest navodne nemogućnosti pristupa odvjetniku tijekom njegovog prvog ispitivanja u 2010. godini, utvrđeno je da podnositeljevo pravo na pravnu pomoć nije bilo ograničeno jer je podnositelj bio obaviješten o svojim pravima te je potpisao obrazac u kojem je pisalo da ne traži pravnu pomoć. Osim toga, njegovo ispitivanje nije rezultiralo nikakvim specifičnim inkriminirajućim dokazima protiv njega. Što se tiče podnositeljevog prigovora da su nacionalni sudovi arbitrarno primijenili mjerodavno domaće pravo, Ustavni je sud utvrdio da su niži sudovi ispravno primijenili postupovno i materijalno pravo te su donijeli dobro obrazložene i detaljne odluke.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 6. stavak 1. i 3. (c) Konvencije, podnositelj je prigovorio da mu je nakon uhićenja i tijekom prvog ispitivanja 2010. godine bio uskraćen pristup odvjetniku. Također je prigovorio da su nacionalni sudovi arbitrarno primijenili mjerodavni domaći zakon te da je osuđen zbog izražavanja svojega mišljenja o pitanju od javnog interesa, zbog čega je došlo do povrede članka 10. Konvencije.

ODLUKA SUDA

Članak 6.

Sud je prije svega ponovio da, sukladno članku 6. Konvencije, osumnjičenik ima pravo na branitelja od prvog ispitivanja, osim ako postoje uvjerljivi razlozi koji opravdavaju ograničenje navedenog prava. Osumnjičenik se može odreći tog svog prava izričito ili prešutno s time da navedeno odricanje mora biti nedvosmisleno i ne smije biti u suprotnosti s bilo kojim

važnim javnim interesom. U konkretnom slučaju podnositelj je prigovorio da je u ožujku 2010. godine ispitivan bez prisustva odvjetnika. Tvrdio je da je njegov odvjetnik, nazvao policijsku postaju prije ispitivanja i tražio podnositelja, ali je obaviješten kako se on ne nalazi u policijskoj postaji. Sud je utvrdio da je podnositelj bio upoznat sa svojim pravima, te je potpisao obrazac u kojem je stajalo da se odriče prava na pravnu pomoć. Iz spisa predmeta proizlazi kako g. Smajić nije tražio da njegov odvjetnik ili bilo koji drugi odvjetnik bude prisutan ispitivanju, stoga se podnositelj, koji je i sam bio odvjetnik, nedvojbeno odrekao prava na pravnu pomoć.

Članak 10.

Glede podnositeljevih tvrdnji da su domaći sudovi arbitrarno primijenili mjerodavno domaće pravo, Sud je ponovio kako njegov zadatak nije baviti se navodnim pogreškama u primjeni zakona ili utvrđivanju činjenica koje su počinili nacionalni sudovi, osim u onoj mjeri u kojoj su mogli povrijediti prava i slobode zaštićene Konvencijom. Sud je također naglasio kako ne može postupati kao sud četvrte instance te je prvenstveno na nacionalnim sudovima da provedu dokazni postupak u skladu sa svojim nacionalnim zakonima. Dakle, Sud nije našao razloga da dovode u pitanje odluke domaćih sudova te se složio s obrazloženjem Ustavnog suda koji je utvrdio da su niži sudovi ispravno primijenili postupovno i materijalno pravo te su donijeli dobro obrazložene i detaljne odluke.

Nadalje, Sud je utvrdio kako osuda podnositelja predstavlja miješanje u njegovo pravo na slobodu izražavanja. Navedeno je miješanje bilo propisano zakonom i imalo je legitiman cilj propisan stavkom 2. članka 10. Konvencije – zaštita ugleda i prava drugih. Sud je naglasio kako je sloboda izražavanja jedno od temeljnih načela demokratskog društva i ona uključuje ne samo informacije i ideje koje su „prihvatljive i pristojne“ nego i one koje su uvredljive, šokantne ili uznemirujuće s obzirom da to zahtijevaju načela pluralizma, tolerancije i slobodoumlja, bez kojih ne postoji demokratsko društvo. U konkretnom slučaju Sud je utvrdio da je podnositelj objavio niz postova na internetskom forumu u kojima je opisivao vojnu akciju koja bi se trebala provesti protiv srpskih sela i srpskih četvrti u Distriktu Brčko u slučaju izbijanja rata zbog odcjepljenja Republike Srpske. Premda su navedene objave napisane u hipotetskom obliku, njihov je sadržaj dotaknuo osjetljivo pitanje odnosa između etničkih skupina u postratnoj BiH te je predstavljao vrlo uvredljiv i neprihvatljiv oblik dijaloga koji zagovara određeno ponašanje prema etničkoj skupini. Sud je ponovio da je prvenstveno na domaćim vlastima ispitivanje i utvrđivanje činjenica te primjena domaćeg prava. Domaći su sudovi ispitali sve relevantne činjenice detaljno i u skladu s načelima iz članka 10. Konvencije te su dali uvjerljive i dostatne razloge za osudu podnositelja. Na kraju, Sud je zaključio da uvjetna kazna zatvora u trajanju od jedne godine izrečena podnositelju za kazneno djelo za koje je propisana maksimalna kazna zatvora u trajanju od pet godina, nije bila nerazmjerna.

Slijedom navedenoga, Sud je utvrdio da je zahtjev podnositelja očigledno neosnovan te ga je odbacio kao nedopušten sukladno članku 35. stavku 3.a) i 4. Konvencije.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.